

Surovčák, Martin

Albánsko-český slovník lingvistických pojmů

In: Surovčák, Martin. *Základy albanistiky*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2013, pp. 145-167

ISBN 978-80-210-6587-1; ISBN 978-80-210-6590-1 (online : Mobipocket)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/128889>

Access Date: 19. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Albánsko-český slovník lingvistických pojmů

A

akordim <i>m.</i>	shoda
alveolë <i>f.</i>	dásňový výstupek, alveola
analitik <i>adj.</i>	analytický
anasjellë <i>f.</i>	převrácený slovosled, inverze
antonim <i>m.</i>	antonymum
antonimi <i>f.</i>	antonymie
antroponim <i>m.</i>	antroponymum
apofoni <i>f.</i>	ablaut
apostrof <i>m.</i>	apostrof
asimilim <i>m.</i>	spodoba, asimilace
aspekt <i>m.</i>	vid, aspekt

B

bashkërënditje <i>f.</i>	parataxe
bashkëtingëllor <i>adj.</i>	souhláskový, konsonantický
bashkëtingëllore <i>f.</i>	souhláska, konsonant
afrikate	afrikáta
alveolare	zubodásňová, alveolára
anësore	boková, laterála
buzore	retná, labiála
buzoredhëmbore	retozubná, labiodentála

drindhëse	kmitavá, vibranta
dybuzore	obouretná, bilabiála
e dyfishhtë	gemináta
fërkimore	třená, úžinová
fishkëllore	sykavka
gjysmëzanore	polosamohláska, aproximanta
hundore	nosová, nazála
laringale	hrdelná, laryngála, glotála
mbylltore	závěrová, okluzíva
mesgjuhore	dorzála
ndërdhëmbore	interdentála
paragjuhore	apikála
prapagjuhore	radikála
qiellzore	tvrđopatrová, palatála
sonante	sonanta
shpërthyesë	explozíva
shtegore	úžinová, konstriktiva
e shurdhët	neznělá
velare	měkkopatrová, velára
e zëshme	znělá
zhurmëse	šumová, obstruent
bërthamë <i>f.</i> e fjalisë	jádro výpovědi
bisedor <i>adj.</i>	hovorový
brendashtesë <i>f.</i>	infix
bukurtingëllues <i>adj.</i>	libozvučný, eufonický
buzë <i>f.</i>	ret

e poshtme

spodní

e sipërme

horní

Ç

çerdhe *f.* fjalësh

slovní čeled'

çundurëzim *m.*

denazalizace

D

diakroni *f.*

diachronie

diakronik *adj.*

diachronní

dialekt *m.*

teritoriální dialekt

dialektizëm *m.*

dialektismus

diatezë *f.*

diateze

mesore

medium

pësore

pasivum

veprore

aktivum

vetvetore

reflexivum

diftong *m.*

dvojhlaska, diftong

ngjitës

vzestupná

zbritës

sestupná

diftongizim *m.*

diftongizace

disimilim *m.*

rozdružení, disimilace

divergjencë

divergence

drejtshkrim *m.*

pravopis, ortografie

diakritik

diakritický

drejtshqiptim *m.*

ortoepie

dygjuhësi *f.*

dvojjazyčnost, bilingvismus

Dh

dhëmb *m.*

zub

E

emër *m.*

podstatné jméno, substantivum

ambigjen

obourodé, ambigenní

frymor

životný, animatum

jofrymor

neživotný, inanimatum

lëndor

látkové

elipsë *f.*

výpustka, elipsa

emërzim *m.*

zpodstatnění, substantivizace

epentezë *f.*

vkládání, epenteze

eptim *m.*

ohýbání, flexe

etimologji *f.*

etymologie

popullore

lidová, bakalářská

etimologjik *adj.*

etymologický

etnonim *m.*

etnonym

eufoni *f.*

libozvučnost, eufonie

F

familje *f.* gjuhësh

jazyková rodina

faktor *m.* jashtëgjuhësor

mimojazykový faktor

fjalë <i>f.</i>	slovo
abstrakte	abstraktní
emërtuese	konkrétní
konkrete	konkrétní
e parme	značkové, nemotivované
e përbërë	složené
përbuze	posměšné
shërbyese	synsémantické
e vjetruar	zastaralé, archaismus
fjalëformim <i>m.</i>	slovotvorba
fjali <i>f.</i>	věta
çuditëse	zvolací
dëftore	oznamovací
drejtuese	řídící
e gjymtë	neúplná
kohore	časová
kryefjalore	podměťová, subjektivá
kryesore	hlavní
lidhëzore	spojková
lidhore	vztažná
mënyrore	způsobová
mohuese	záporná
e ndër futur	vložená
e paplotë	neúplná
e përbërë	složená, souvětí
e plotë	celá

pohore	kladná
pyetëse	tázací
e zgjeruar	rozvitá
foljezim <i>m.</i>	konverze
folje <i>f.</i>	sloveso, verbum
jokalimtare	nepřechodné, intransitivní
kalimtare	přechodné, tranzitivní
këpujore	sponové, kopulativní
mesore	mediální
modale	modální
ndihmëse	pomocné
e parregullt	nepravidelné
e folme <i>f.</i>	1. mluva 2. lokální dialekt
fond <i>m.</i>	slovní zásoba
themelor i leksikut	jádro slovní zásoby
fonemë <i>f.</i>	foném
fonetik <i>adj.</i>	fonetický
fonetikë <i>f.</i>	fonetika
fonologji <i>f.</i>	fonologie
fonologjik <i>adj.</i>	fonologický
frazheologji <i>f.</i>	frazeologie
frazë <i>f.</i>	fráze, idiom
frymëqitje <i>f.</i>	výdechový proud

G

gegërishte *f.*

gegština, geg. nářeční skupina

gegizëm *m.*

gegismus

grafi *f.*

grafický záznam

gramatikë *f.*

mluvnice, gramatika

gramatikor *adj.*

gramatický

Gj

gjatësi *f.*

délka, kvantita

gjini *f.*

jmenný rod

gramatikore

gramatický

asnjanëse

střední, neutrum

femërore

ženský, femininum

mashkullore

mužský, maskulinum

natyrore

přirozený

gjuhë *f.*

jazyk

analitike

analytický

e eptueshme

flektivní

letrare

spisovný, literární

sintetike

syntetický

standarde

spisovný

gjuhësi *f.*

jazykověda, lingvistika

krahasimtare

srovnávací, komparatistika

gjymtyrë *f.* e fjalisë

větný člen

e pashprehur

nevyjádřený

e përcaktuar

závislý

përcaktuese

e veçuar

řídící

osamostatněný

H

heshtje *f.*historizëm *m.*homonim *m.*homonimi *f.*homonimik *adj.*huazim *m.*

i drejtpërdrejtë

i tërthortë

hundorësi *f.*hundorëzim *m.*

pauza

historismus

homonymum

homonymie

homonymický

výpůjčka z cizího jazyka

přímá

nepřímá

nosovost, nazalita

nazalizace

I

idiomë *f.*indoevropian *adj.*intensitet *m.* i theksitintonacion *m.*

idiom

indoevropský

síla přízvuku

kadence

J

joprodhues *adj.*jovepror *adj.*jovetor *adj.*

neproduktivní

pasivní

neosobní

K

kakofoni <i>f.</i>	nelibozvučnost, kakofonie
kalk <i>m.</i>	kalk
kallëzues <i>m.</i>	přísudek, predikát
kategori <i>f.</i> morfologjike	morfologická kategorie
keqtingëllim <i>m.</i>	nelibozvučnost, kakofonie
këmbim <i>m.</i>	změna, alternace
këpujë <i>f.</i>	spona, kopula
klasë <i>f.</i>	slovesná třída
kohë <i>f.</i>	čas
e kaluar	minulý
e kryer	dokonavý, perfektivní
e kryer e tejshkuar	předminulý, plusquamperfektum
e kryer e thjeshtë	aorist
e pakryer	nedokonavý, imperfektivní
e përbërë	složený
e shkuar	minulý
e tashme	přítomný, prézens
e thjeshtë	jednoduchý
kompozim <i>m.</i>	skládání slov, kompozice
kompozitë <i>f.</i>	složené slovo, kompozitum
konvergencë <i>f.</i>	konvergence
krahinorizëm <i>m.</i>	regionalismus
kryefjalë <i>f.</i>	podmět, subjekt
kundërvënje <i>f.</i>	antonymie
kundrinë <i>f.</i>	předmět, objekt

e drejtë	přímý
e zdhrejhtë	nepřímý
kuptim <i>m.</i>	význam

L

labërishtje <i>f.</i>	labské nářečí
lakim <i>m.</i>	skloňování, deklinace
leksikografi <i>f.</i>	lexikografie
leksikografik <i>adj.</i>	lexikografický
leksikologji <i>f.</i>	lexikologie
leksikologjik <i>adj.</i>	lexikologický
lëvizje <i>f.</i> e theksit	posun přízvuku
libror <i>adj.</i>	knižní
lidhëz <i>f.</i>	spojka
bashkërenditëse	souřadící, parataktická
këpujore	slučovací
kohore	časová
kundërshtore	odporovací
kushtore	podmínková
lejore	přípustková
mënyrore	způsobová
nënrenditëse	podřadící, hypotaktická
shkakore	příčinná
veçuese	vylučovací
ligjëratë <i>f.</i>	projev
e drejtë	přímá řeč

e folur	mluvený
e shkruar	psaný
e zhdrejtë	nepřímá řeč
ligjërim <i>f.</i>	styl
bisedor	hovorový
letrar	spisovný
libror	knižní
poetik	básnický
lokucion <i>f.</i>	(slovní) spojení

M

marrëdhënie <i>f.</i>	poměr
këpujore	slučovací
kundërshtore	odporovací
e pasojës	důsledkový
e shkakut	příčinný
mbaresë <i>f.</i>	koncovka
mbiemër <i>m.</i>	přídavné jméno, adjektivum
cilësor	kvalifikační
i çrregullt	nepravidelné
marrëdhënior	relační
i nyjshëm	s prepozitivním členem
i panyjshëm	bezčlenné
mbiemëror <i>adj.</i>	adjektivní
mbiemërzim <i>m.</i>	adjektivizace
metafoni <i>f.</i>	přehláska, metafonie

metaforë <i>f.</i>	metafora
metaforik <i>adj.</i>	metaforický
metatoni <i>f.</i>	změna přízvuku, metatonie
mënyrë <i>f.</i>	slovesný způsob, modus
dëftore	oznamovací, indikativ
dëshirore	optativ
habitore	admirativ
kushtore	podmiňovací, kondicionál
urdhërore	rozkazovací, imperativ
monoftongizím <i>f.</i>	úžení, monoftongizace
morfemë <i>f.</i>	morfém
fjalëformuese	lexikální
trajtëformuese	gramatický

N

ndajfolje <i>f.</i>	příslovce, adverbium
cilësie	kvalitativní
kohe	času
krahasimi	srovnání
mënyre	způsobu
qëllimi	účelu
sasie	množství
shkaku	příčiny
vendi	místa
ndajfoljezim <i>m.</i>	adverbizace
ndajfoljor <i>adj.</i>	přísllovečný, adverbiální

ndajshtesë <i>f.</i>	afix
ndajshtesim <i>m.</i>	odvozování, derivace
ndajshtresë <i>f.</i>	adstrát
ndërkombëtarizëm <i>m.</i>	internacionalismus
ndërtim <i>m.</i>	stavba, struktura
i fjalisë	větná
parafjalor	předložková konstrukce
ndërzanor <i>adj.</i>	intervokalický
ngjyrim <i>m.</i> kuptimor	významová nuance
neutralizim <i>m.</i>	neutralizace
nëndialekt <i>m.</i>	subdialekt
nënrënditje <i>f.</i>	podřadný vztah, hypotaxe
nënsistem <i>m.</i>	subsystém
nënshtresë <i>f.</i>	substrát
nëntip <i>m.</i>	podtyp, subtyp
nistore <i>f.</i>	iniciála
normë <i>f.</i>	norma
normëzim <i>m.</i>	kodifikace
numër <i>m.</i>	číslo
njëjës	jednotné, singulár
shumës	množné, plurál
numëror <i>adj.</i>	číslovka
i përbërë	složená
rreshtor	řadová
shumëzor	násobná
themelor	základní

i thjeshtë	jednoduchá
nyjë <i>f.</i>	člen
joshquese	neurčitý
e përparme	prepozitivní
e prapme	postpozitivní
shquese	určitý
nyjëtim <i>m.</i>	článkování, artiklace

Nj

njëfjalëzim <i>m.</i>	univerbizace
njësi <i>f.</i>	jednotka
frazelogjike	frazeologická
leksikore	lexikální
suprasegmentale	suprasegmentální

O

onomastikë <i>f.</i>	onomastika
onomatope <i>f.</i>	onomatopoion
ortoepi <i>f.</i>	ortoepie
ortografi <i>f.</i>	pravopis, ortografie

P

i palidhur <i>adj.</i>	bezespoječný, asyndetický
paradigmë <i>f.</i>	paradigma
parafjalë <i>f.</i>	předložka, prepozice

parafjalor <i>adj.</i>	předložkový
parashtesë <i>f.</i>	předpona, prefix
parashtesim <i>m.</i>	odvozování předponou, prefixace
parashtesor <i>adj.</i>	prefixační
paravendosje <i>f.</i>	prepozice
i, e paravendosur	preponovaný
paskajore <i>f.</i>	infinitiv
pasthirmë <i>f.</i>	citoslovce, interjekce
i patheksuar <i>adj.</i>	nepřízvučný
periudhë <i>f.</i>	souvětí
paraletrare	předliterární fáze vývoje jazyka
përcaktor <i>m.</i>	přívlastek, atribut
me përshtatje	shodný, kongruentní
pa përshtatje	neshodný, nekongruentní
përcjellore <i>f.</i>	přechodník, transgresivum
përemër <i>m.</i>	zájmeno, pronomen
dëftor	ukazovací, demonstrativum
lidhor	vztažné, relativum
pronor	přivlastňovací, posesivum
pyetës	tázací, interogativum
vetor	osobní, personale
vetvetor	zvratné, reflexivum
përkthim <i>m.</i>	překlad
përngjashmim <i>m.</i>	spodoba, asimilace
pikë <i>f.</i>	tečka
dy pikat	dvojtečka

pikëçuditje <i>f.</i>	vykřičník
pikëpyetje <i>f.</i>	otazník
pikësim <i>m.</i>	interpunkce
pjesë <i>f.</i> e ligjëratës	slovní druh
e lakueshme	ohebný
e ndryshueshme	ohebný
e palakueshme	neohebný
e pandryshueshme	neohebný
pjesëz <i>f.</i>	částice, partikule
mohuese	záporka
pasthirrmore	zvolací
pjesore <i>f.</i>	příčestí, participium
polisemi <i>f.</i>	mnohoznačnost, polysémie
polisemik <i>adj.</i>	mnohoznačný
i, e pranëvënë <i>adj.</i>	juxtaponovaný
pranëvënie <i>f.</i>	spřežka, juxtapozice
prapashtesë <i>f.</i>	přípona, sufix
prapashtesim <i>m.</i>	odvozování příponou, sufixace
prapashtesor <i>adj.</i>	sufixační
prapavendosje <i>f.</i>	postpozice
i, e prapavendosur <i>adj.</i>	postponovaný
predikat <i>m.</i>	přísudek, predikát
prejardhje <i>f.</i>	odvozování, derivace
i, e prejardhur <i>adj.</i>	odvozený, derivovaný
prejemëror <i>adj.</i>	odvozený od jména, denominativum
prejfoljor <i>adj.</i>	odvozený od slovesa, deverbativum

prejpesor <i>adj.</i>	odvozený od přechodníku
presje <i>f.</i>	čárka
profesionalizëm <i>m.</i>	výraz z profesního slangu
proklitikë <i>m.</i>	proklitika

Q

qiellzë <i>f.</i>	patro
e butë	měkké, velum
e fortë	tvrdé, palatum

R

rasë <i>f.</i>	pád
e drejtë	přímý
dhanore	dativ
emërore	nominativ
gjinore	genitiv
kallëzore	akuzativ
parafjalore	předložkový
rrjedhore	ablativ
e zhdrejtë	nepřímý
rend <i>m.</i> fjalësh	slovosled
rënie <i>f.</i> tingujsh	odpadnutí hlásek
romanizëm <i>m.</i>	romanismus
rotacizëm <i>m.</i>	rotacismus, rotacizace

Rr

rrëgjim *m.* zanoreshrrethanor *m.*

i shkakat

rrënjë *f.*rrënjor *adj.*rrokje *f.*

e hapur

e mbyllur

rrokjeformues *adj.*rrokjesor *adj.*

redukce samohlásek

přísllovečné určení, adverbiale

příčiny

kořen

kořenový

slabika

otevřená

zavřená

slabikotvorný

slabičný

S

semantikë *f.*semasiologii *f.*sinkopë *f.*sinkroni *f.*sinkronik *adj.*sinonim *m.*sinonimi *f.*sintaksë *f.*

e fjalisë

sintaksor *adj.*sllavizëm *m.*stil *m.*

sémantika

sémasiologie

synkopa

synchronie

synchronní

synonymum

synonymie

syntax

větná

syntaktický

slavismus

styl

bisedor	hovorový
asnjanës	neutrální
i lartë	vysoký
libror	knižní
publicistik	publicistický
shkencor	odborný
zyrtar	administrativní

Sh

shenjë <i>f.</i> diakritike	diakritické znaménko
shkallë <i>f.</i> e mbiemrit	stupeň přídavného jména
krahasore	druhý, komparativ
krahasore e sipërisë absolute	elativ
pohore	první, pozitiv
sipërore	třetí, superlativ
shkronjë <i>f.</i>	písmeno
shkurtim <i>m.</i>	zkratka
shpërngjashmim <i>m.</i>	rozrůznění, disimilace
shpërthim <i>m.</i>	exploze
shprehje <i>f.</i>	výraz
shqiptim <i>m.</i>	výslovnost
shquarsi <i>f.</i>	určenost, determinace
shtresë <i>f.</i> leksikore	lexikální vrstva
shumëkuptimësi <i>f.</i>	víceznačnost
i shumëkuptimshëm <i>adj.</i>	víceznačný

shumëpikësh *m.*

trojtečka

shurdhim *m.*

ztráta znělosti, desonorizace

T

tabu *f.*

tabuové slovo

temë *f.*

kořen

terminologji *f.*

terminologie

terminologjik *adj.*

terminologický

tingull *m.*

hláska

tingullimitim *m.*

onomatopoion

tipologji *f.*

typologie

tog *m.*

skupina

fjalësh

slovní spojení

bashkëtingëllor

souhlásková, konsonantická

zanor

samohlásková, vokalická

toponim *m.*

toponymum

toponimi *f.*

toponymie

toskërishte *f.*

toskičtina, toskická nářeční skupina

trajtë *m.*

tvar

e parregullt

nepravidelný

e pashquar

neurčitý

e pashtjelluar

nefinitní

e rregullt

pravidelný

e shquar

určitý

e shtjelluar

finitní

transkriptim *m.*

přepis, transkribece

turqizëm *m.*

turbismus

Th

theks *m.*

přízvuk, akcent

dinamik

důrazový, dynamický

i fjalës

slovní

i fjalisë

větný

i lëvizshëm

pohyblivý

i lirë

volný

logjik

důraz

melodik

tónový, melodický

ndihmës

vedlejší

parafundor

paroxytonie

tejfundor

proparoxytonie

theksor

přízvukový

i,e theksuar *adj.*

přízvučný

thonjëza *f. pl.*

uvozovky

V

varësi *f.* gramatikore

gramatická závislost

i, e varur *adj.*

závislý

variant *m.*

varianta, dublet

vendkëmbim *m.*

přesmyčka, metateze

vepror *adj.*

aktivní

vetë <i>f.</i>	osoba
e dytë	druhá
e parë	první
e tretë	třetí
vijimësi <i>f.</i>	kontinuálnost
vizë <i>f.</i>	pomlčka
lidhëse	spojovník
vulgar <i>adj.</i>	vulgární

Z

zanor <i>adj.</i>	samohláskový, vokalický
zanore <i>f.</i>	samohláska, vokál
buzore	zaokrouhlená, labializovaná
gojore	ústní, orální
e gjatë	dlouhá
e hapur	otevřená, nízká
hundore	nosovka, nazála
jobuzore	nezaokrouhlená, nelabializovaná
lidhëse	kompozitní vokál, konektém
e mesme	1. středová 2. polodlouhá
e mbyllur	zavřená, vysoká
e përparme	přední, anteriorní
e prapme	zadní, posteriorní
qendrore	střední, centrální
e shkurtër	krátká
zëshmim <i>m.</i>	sonorizace

zgjedhim *m.*

časování, konjugace

zvogëlim *m.*

zdrobnělina, deminutivum

zvogëlues *adj.*

deminutivní

Zh

zhargon *m.*

slang, hantýrka

